

Zabielski, Józef

Naśladowanie Jezusa jako idea rozwoju moralno-duchowego

Studia Teologiczne 17, 347-350

1999

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez **Muzeum Historii Polski** w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

M A T E R I A Ł Y

Studia Teologiczne
Biał., Droh., Łom.
17(1999)

KS. JÓZEF ZABIELSKI

NAŚLADOWANIE JEZUSA JAKO IDEA ROZWOJU MORALNO-DUCHOWEGO

Chrześcijańska myśl teologiczno-moralna oraz wymogi rozwoju duchowego zawierają ideę naśladowania Chrystusa jako główną rozwoju moralno-duchowego kształtowania chrześcijanina. Ta idea została w szczególności sposobem zauważona i doceniona przez niemieckiego teologa F. Tillmanna (1874-1953). Naśladowanie Jezusa moralista ten uznał za ideę naczelną katolickiej teologii moralnej pierwszej połowy XX-go wieku¹. „Widział w niej nie tylko ideę wiodącą i centralną w teologii moralnej, lecz także podstawową zasadę organizującą cały system wykładu”². Idea ta jako zasada rozwoju życia moralno-duchowego została też wyakcentowana przez Sobór Watykański II. Ojcowie tego Soboru podkreślają, że wierni dążąc do chrześcijańskiej doskonałości „obracać powinni swe siły otrzymane według miary obdarowania Chrystusowego, aby idąc w Jego ślady i upodabniając się do wzoru, jakim On sam jest dla nas, posłuszni we wszystkim woli Ojca, z całej duszy poświęćali się chwale Bożej i służbie bliźniemu”³. W sposób szczególny tę zasadę i wymóg rozwoju duchowego winni zachowywać kapłani⁴, alumni⁵ oraz zakonnicy poprzez praktykowanie rad ewangelicznych⁶.

Naśladowanie Chrystusa jako ideę i zasadę rozwoju religijno-moralnego chrześcijanina podjął Ks. Zenon Rak w swojej książce pt. „Nachfolge Jesu”⁷. Au-

¹ „Die katholische Sittenlehre - pisał w swoim podręczniku teologii moralnej - ist die wissenschaftliche Darstellung der Nachfolge Christi im Einzel - wie im Gemeinschaftsleben”. F. Tillmann, *Handbuch der katholischen Sittenlehre*, t. 3, *Die Idee der Nachfolge Christi*, Düsseldorf 1953, s. 9.

² J. P r y s z m o n t, *Historia teologii moralnej*, Warszawa 1987, s. 190.

³ Sobór Watykański II, Konstytucja „Lumen gentium”, 40.

⁴ Por. Sobór Watykański II, Dekret „Presbyterorum ordinis”, 14-17.

⁵ Por. Sobór Watykański II, Dekret „Optatam totius”, 4.

⁶ Por. Sobór Watykański II, Dekret „Perfectae caritatis”, 8 i 25.

⁷ Książka została wydana w 1998 roku w Niemczech (na karcie tytułowej widnieją zapis: Lublin-Beuerberg-München), liczy 111 stron tekstu.

tor jest kapłanem polskim (Diecezja Kielecka), doktorem teologii pastoralnej (absolwent KUL), aktualnie pracującym w Niemczech. Ks. Z. Rak w omawianej książce ukazuje ideę naśladowania Chrystusa w kontekście pogłębiania rozwoju duchowego chrześcijanina. Na ten sposób ujęcia zagadnienia oraz pierwszorzędnych adresatów książki wskazuje jej podtytuł: „Eine Hilfe für Exerzitien von Ordensleute und Gebetsgruppen” (Pomoc do rekolekcji zakonnych i dla grup modlitewnych). Najogólniej ujmując treść książki można stwierdzić, że jest to pastoralno-moralna analiza idei naśladowania Chrystusa, ze wskazaniem konkretnych wymogów i zastosowań tej zasady w życiu ludzi szukających i praktykujących pogłębione życie religijno-duchowe.

Opinia ta znajduje potwierdzenie w treści omawianej książki i sposobie prowadzonej tam refleksji. Całość poprzedza krótkie wprowadzenie i zapowiedź problematyki oraz sposobu realizacji proponowanych form życia religijno-moralnego. W pierwszym rozdziale („Wir brauchen Exerzitien”) Autor podejmuje problem potrzeby rekolekcji i ich znaczenia oraz ukazuje historyczny rys tej praktyki religijno-pastoralnej w Kościele. Konkretną analizę idei naśladowania rozpoczyna od ukazania powołania chrześcijańskiego do życia wiarą i z wiary wynikającego. Refleksje na ten temat zostały zatytułowane „Die Berufung zum Glauben an Gott” (Powołanie do wiary w Boga). Jest to analiza biblijnych tekstów traktujących o wierze religijnej, zarówno w Starym jak i Nowym Testamencie.

W kontekście powołania rozwijane są kolejno analizy tytułowego zagadnienia. Autor przechodzi tu do omówienia normatywnego charakteru chrześcijańskiego powołania. Ukazuje je na przykładzie powołania zakonnego („Berufung zum Ordensleben”), akcentując dar owego powołania („Die Berufung als Geschenk”) oraz jego normatyw („Berufung, der man nicht widerstehen kann”). Naśladowanie Chrystusa dokonuje się w realizacji codziennych obowiązków naszego powołania („Die tägliche Berufung”). Tutaj każda forma powołania chrześcijańskiego posiada sobie charakterystyczne zadania i sposoby ich realizacji. W zakres owych powinności wchodzi też zatroskanie o innych, co w życiu zakonnym wyraża się troską o powołania zakonne („Die Sorge um Nachwuchs für den Orden”).

Ks. Z. Rak nie poprzestaje tylko na ukazywaniu samego normatywu naśladowania Chrystusa, co zresztą jest dziś często krytykowane, a nawet kontestowane. W swej analizie zajmuje się też stanem - religijno-psychologiczną postawą chrześcijanina wobec wymogów stawianych przez Chrystusa w ramach konkretnego powołania. Kolejny rozdział książki nosi znamieny tytuł: „Meine Zufriedenheit im Dienst Jesu” (Moje zadowolenie w służbie Jezusa). Rozwijając to zagadnienie Autor najpierw zwraca uwagę na Osobę i życie samego Jezusa („Betrachtungen aus dem Leben Jesu”), aby z kolei przejść do omówienia sytuacji życiowej konkretnego chrześcijanina („Unsere Situation”), oraz wskazać przyczyny niezadowolenia w realizowaniu chrześcijańskiego powołania („Ursachen der Unzufriedenheit”).

Kolejny problem podjęty w omawianej książce - to zagadnienie modlitwy. Jest to kluczowa forma i postać naśladowania Jezusa w życiu każdego, kto w Nie-

go uwierzył. Ks. Z. Rak tutaj również odwołuje się do przykładu modlitwy Chrystusa („Unser Gottesbild”), odnosząc ją do konkretnych sytuacji życiowych chrześcijanina, akcentując modlitwę kontemplacyjną („Kontemplatives Beten”) oraz potrzebę dobrego przygotowania do modlitwy („Grundsätzliche Vorbereitung”). W dalszej części tego rozdziału omówione zostały różne formy modlitwy („Verschiedene Arten zu beten”): czytanie Pisma Świętego („Die Lesung der heiligen Schrift”), czytanie duchowne („Geistliche Lesung - lectio divina), modlitwa ustna („Das mündliche Gebet”), postawa modlitwy („Gebeshaltung”), modlitwę Psalmami („Das Beten der Psalmen”), modlitwę w ciszy („Gebet in der Stille”), modlitwę do Trójcy Świętej („Gebet zu Gott in Drei Personen”), modlitwę w życiu zakonnym („Gebete im Ordensleben”) oraz modlitwę prywatną („Privates Beten”). Szczególne miejsce w omawianiu modlitwy Autor poświęcił roli Mszy świętej i kultowi Najświętszego Sakramentu. Uwzględniono tu reformę liturgiczną Vaticanum II, ale też jej wypaczenia w praktyce i wymogi natury religijno-moralnej potrzebne do właściwego i pełnego uczestnictwa we Mszy świętej. Na uwagę zasługuje też podkreślenie roli adoracji Najświętszego Sakramentu, co w sytuacji Kościoła na tzw. Zachodzie wydaje się być szczególnie potrzebne.

Kolejna część omawianej książki została poświęcona zagadnieniom moralnym. Naśladowanie Chrystusa wyraża się w praktyce cnót chrześcijańskich, wśród których ks. Z. Rak wyróżnia pokorę, nazywając ją wprost „matką wszystkich cnót” („...die Demut ist die Mutter aller Tugenden”, s. 61). Autor wskazuje na fałszywe rozumienie pokory (übertriebene Demut”), koncentrując się na jej właściwym pojmowaniu i praktykowaniu („recht verstandene Demut”). W uzasadnieniu potrzeby i roli cnoty pokory w życiu chrześcijańskim Ks. Z. Rak odwołuje się do przykładu Jezusa Chrystusa i Jego Matki oraz do św. Franciszka z Asyżu. Następnie ukazuje wymóg tej cnoty („unser Streben nach Demut) oraz omawia zewnętrzne jej przejawy (äußere Akte der Demut”). Życie religijno-moralne wspólnoty chrześcijańskiej nazywa „znakiem jedności w wierze” („ein Zeichen der Einheit im Glauben”), co w szczególności wyraża wspólnota zakonna. W trosce o zachowanie owej jedności wspólnoty ważna jest postawa świadectwa każdego z jej członków („Einheit beginnt bei jedem einzelnen”). Nie wolno jednak zapomnieć o działaniu Boga - Jego łasce, co sprawia, że jedność ta ma charakter nadprzyrodzony (übernatürliche Einheit”). O tym przekonuje nas nauczanie św. Pawła, a przede wszystkim słowa i postawa samego Jezusa. Świadectwo życia chrześcijańskiego wyraża się szczególnie w praktyce rad ewangelicznych - ubóstwie, czystości i posłuszeństwie, co winno być znakiem nie tylko życia zakonnego.

Na drodze naśladowania Chrystusa, na drodze realizacji chrześcijańskiego powołania znajduje się grzech - moralne zło, które utrudnia, a niekiedy uniemożliwia nasze kroczenia za i z Chrystusem. Ten problem został także podjęty w omawianej książce. Ks. Z. Rak odnośny rozdział temu poświęcony zatytułował „Sünde - eine Abkehr von Gott” (Grzech - odwrócenie się od Boga). Autor ukazał grzech w rozumieniu chrześcijańskim, w opisie współczesnej psychologii oraz jego odniesienia do konkretnych powołań życiowych, zatrzymując się

nad powołaniem zakonnym. W tym samym rozdziale znajdujemy też problematykę nawrócenia, co zostało zatytułowane „Freude der Umkehr” (Radość nawrócenia). W ten sposób zagadnienie grzechu i winy zostało ukazane w całości, co ma też swoje znaczenie wychowawcze, wskazując właściwe ukierunkowanie chrześcijańskiego życia i powołania.

Ostatnia część książki poświęcona została szczególnemu normatywowi życia chrześcijańskiego, jakim jest wymóg i duch ofiary („Wir brauchen Opfergeist”). Pójście za Chrystusem domaga się wzięcia krzyża: „Jeśli kto chce iść za Mną, niech się zaprze samego siebie, niech co dnia bierze krzyż swój i niech mnie naśladuje!” (Łk 9,23; por: Mt 16,24; Mk 8,34). Owo niesienie krzyża za i z Chrystusem winno wyrażać się odpowiednim podejściem do różnych form cierpienia, ale też dobrowolną ofiarą i wyrzeczeniem, do czego zobowiązany jest każdy wierzący w Chrystusa, stosownie do swego powołania. Duch ofiary i wyrzeczenia ma nam dokładniej wskazywać cel naszego życia, co nieodzownie ukierunkowuje całość naszego istnienia na życie wieczne. Wiara i życie religijne „zmusza” do zajęcia konkretnej postawy wobec wieczności („Meine Einstellung zum ewigen Leben”). Książka kończy się odwołaniem się do Maryi i wskazaniem na Jej wzór w naśladowaniu Jezusa. Autor omawianej książki łączy to z objawieniami w Fatimie i z orędziem Matki Bożej tam przekazanym ludzkości. Wypełnienie owego wezwania Maryi z Fatimy staje się swoistym zadaniem i świadectwem życia chrześcijańskiego („Fatima - Apostolat”).

Zarysowana treść książki Z. Raka ukazuje główne tematy poruszane tam przez Autora, co świadczy też o jej aktualności. Problematyka tej książki jest bardzo „osadzona” w życiu chrześcijanina, jest bardzo „praktyczna”, adresowana do tych, którzy chcą rozwijać i pogłębiać swoją jedność z Bogiem. Wprawdzie pierwszorzędnymi adresatami owej książki są ludzie żyjący w zakonie i członkowie grup modlitewnych, ale przegląd zagadnień tu podejmowanych wskazuje na bardzo szerokie grono potencjalnych jej czytelników. Na podkreślenie zasługuje prosty i klarowny wykład omawianych zagadnień, niekiedy newralgicznych i trudnych. Autor nie tylko nie unika tych problemów, ale je ukazuje w sposób bardzo przekonujący i łatwy w odbiorze. Temu służy „duch modlitewny” jaki przenika poszczególne stronicie i problemy omawianej książki. Nie chcę - i nie mam prawa - oceniać duchowości Autora, ale treść książki i sposób jej przedstawienia pozwalają bez obawy błędu stwierdzić, że Ks. Z. Rak żyje tym, co w swej książce zawarł. Na marginesie można wyrazić pragnienie, żeby książka miała trochę lepszą szatę graficzną, co jednak nie jest winą ani „zasługą” jej Autora tylko Wydawcy. Książka godna jest polecenia wszystkim, którzy uwierzyli w Chrystusa i zdecydowali się Go naśladować. W sposób szczególny winni się nią zainteresować ci, którzy starają się pomagać innym w zdążaniu drogą Chrystusowego powołania (duszpasterze, kierownicy duchowi, „liderzy” grup modlitewnych).